

ถ่านอัดแท่งจากวัชพืชผักตบชวา นวัตกรรมชุมชนบ้านห้วยอนวัด
ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
Charcoal briquettes from water hyacinth weed
Ban Hua Non Wat Community Innovation,
Mae Tom Subdistrict, Bang Klam District, Songkhla Province

ฐรรธณสร มาสู่สุข^{1*} ณัฐกาญจน์ พงหลง² ณัฐนรี ศรีจันทร์งาม³ นันทกานต์ แสงช่วง⁴

วริญญา ลาดี⁵ สุรศักดิ์ ทิพย์สงคราม⁶ อรสา ชาตรี⁷ และ อันฟานี หลังปาปัน⁸

Tatnasorn Masusuk^{1*} Nathakarn Phonglong² Natnaree Seejan-ngam³ Nantakarn Sangchuang⁴

Warinya Ladee⁵ Surasak Thipsongkram⁶ Orasa Chatree⁷ and Anfanee Langpapan⁸

¹⁻⁸สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

(อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันสนีย์ จันทรอานุกาพ)

Email: 641011209@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาถ่านอัดแท่งต้นแบบโดยใช้วัชพืชผักตบชวา และ 2. พัฒนาแนวทางส่งเสริมการใช้ประโยชน์ถ่านอัดแท่งจากวัชพืชผักตบชวาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่ดำเนินงานคือ ชุมชนบ้านห้วยอนวัด ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ซึ่งประสบปัญหาวัชพืชผักตบชวาขวางการไหลเวียนของแหล่งน้ำ การดำเนินงานใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ระยะเวลาดำเนินงาน 3 เดือน (พฤศจิกายน 2566 – มกราคม 2567) ผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนรวม 21 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน และชาวบ้านที่ใช้เชื้อเพลิงจากวัสดุธรรมชาติในครัวเรือนหรือการประกอบอาชีพ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การเก็บข้อมูลสนามใช้วิธีการสังเกต (General observation) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการดำเนินงานพบว่า ถ่านอัดแท่งจากวัชพืชผักตบชวามีคุณสมบัติเด่นคือ ให้ความร้อนสม่ำเสมอ ค่อนข้างน้อย ชุมชนบ้านห้วยอนวัดมีแนวทางส่งเสริมการใช้ประโยชน์ถ่านอัดแท่งจากวัชพืชผักตบชวาโดยเสนอให้จัดตั้งกลุ่มผลิตถ่านอัดแท่งจากวัชพืชผักตบชวา ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือนหรือการประกอบอาชีพ เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ: วัชพืช, ผักตบชวา, เชื้อเพลิง, นวัตกรรมชุมชน, บ้านห้วยอนวัด

Abstract

This article aims to 1) develop a prototype of charcoal briquettes from water hyacinth weed and 2) develop guidelines to promote the use of charcoal briquettes from water hyacinth weed through a community participation process. The area of operation is the Ban Hua Non Wat community, Mae Tom Subdistrict, Bang Klam District, Songkhla Province, which is experiencing problems with water hyacinth weeds obstructing the flow of water sources. Use an action research method consisting of 4 steps (PAOR) including planning (Plan), action (Act), observation (Observe) and reflection (Reflect). The implementation period is 3 months (November 2023 - January 2024). Provider The main data is the total number of people. (Specify the number of participants) consisting of village headmen, community leaders, and villagers who use fuel from natural materials in their households or occupations. Selection of key informants using purposive sampling. Field data were collected using general observation. in-depth interview and workshop Verify data using triangles (Triangulation) Data analysis used content analysis method. The results showed that charcoal briquettes from water hyacinth weed have outstanding properties of uniform heating and low smoke. The Ban Hua Non Wat community has guidelines to promote the use of charcoal briquettes made from water hyacinth weeds. It is proposed to establish a group to produce charcoal briquettes from water hyacinth weed. Promote the use of fuel in households or occupations, to reduce expenses, increase income, and create uniqueness for community products.

Key words: Weeds, Water hyacinth, Fuel, Community innovation. Ban Hua Non Wat